

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА

ГАЛУЗЕВА ПРОГРАМА «ОВОЧІ УКРАЇНИ-2030»

Селекційне, 2025

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту овочівництва і баштанництва НААН (протокол № 10 від 11.10.2025 р.)

Галузева програма «Овочі України-2030» / Авт. кол. : О.І. Алфьоров, В.П. Рудь, Л.А. Терьохіна, О.В. Сергієнко, О.М. Шабетя, О.Д. Вітанов, Л.Л. Леус. Селекційне : ІОБ НААН, 2025. 28 с.

<https://doi.org/10.32717/agroscience.metod.2025.12>

Рецензенти:

Мельник О.В. – завідувач відділу новітніх технологій вирощування овочевих і баштанних культур, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник ІОБ НААН;

Шабля О.С. – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, вчений секретар Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН.

У програмі викладено загальну стратегію і пріоритетні напрями розвитку овочевого ринку на період до 2030 року, визначено обсяги виробництва овочевої продукції.

Реалізація положень проекту програми досягається за рахунок наростаючого потенціалу сільгоспвиробників органічної овочевої і баштанної продукції, впровадження інтенсивних технологій вирощування овочевих культур, удосконалення фінансово-кредитної політики інфраструктури ринку та експортно-імпортних операцій.

Програма розрахована на спеціалістів аграрного сектора і переробної галузі, наукових працівників, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів.

© Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2025

© О.І. Алфьоров, В. П. Рудь, Терьохіна,
О.В. Сергієнко, О.М. Шабетя, О. Д. Вітанов,
Л.Л. Леус., 2025

Зміст

1	Загальні положення.....	4
2	Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма.....	4
3	Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом.....	9
4	Мета програми.....	10
5	Визначення оптимального з можливих варіантів розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу.....	10
6	Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання програми.....	10
7	Перспективні напрями в овочівництві.....	12
8	Очікувані результати виконання програми, визначення її ефективності.....	13
9	Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання програми.....	14
10	Додатки.....	15

Загальні положення

Галузеву програму «Овочі України-2030 розроблено відповідно до Законів України: «Про охорону земель» (2003); «Про державний контроль за використанням та охороною земель» (2003) та Розпоряджень Кабінету Міністрів України: Розпорядження про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку овочівництва на період до 2025 року від 21 жовтня 2020 р. № 1333-р; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. № 1120 «Про схвалення Концепції розвитку овочівництва та переробної галузі» (Офіційний вісник України, 2011 р., № 87, ст. 3178); Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 травня 2013 р., № 338 «Про внесення зміни до пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. № 1120» (Офіційний вісник України, 2013 р., № 40, ст. 1428); Галузевої комплексної Програми «Овочі України – 2020».

Визначення проблеми, на розв’язання якої спрямована Програма

Під час окупації півдня України було втрачено значну територію, придатну для ведення інтенсивного овочівництва. Крім того, внаслідок зміни клімату спостерігається тенденція до збільшення території із недостатньою кількістю опадів у вегетаційний період та підвищення температури в зимовий період. Суттєвих втрат земельним ресурсам та аграрному сектору завдало руйнування Каховської ГЕС, яке спричинило зміну місцевих природно-кліматичних умов у великому агроорієнтованому макрореєоні. Всі ці чинники на сьогодні спричинили дефіцит виробництва в межах 18% валового обсягу товарної овочевої та 46% баштанної продукції.

Якщо ж проаналізувати стан галузей рослинництва в період військових дій, то за даними 2022 року втрачено майже 26% ринку соняшнику, зернових і зернобобових – 28,3%, плодово-ягідних – біля 6%. У 2022 році було вироблено 7,5 млн. т. овочів. Дефіцит склав 24,4%, або 2,4 млн. тон (табл. 1).

У 2023 році вдалося стабілізувати ситуацію і, навіть, збільшити валове виробництво овочів на 785,1 тис. тон, або на 10,5%. Посівна площа у 2023 році зросла на 21,8 тис. га, або на 5,8%.

Суттєве зростання цін через окупацію традиційних для овочівництва регіонів дало поштовх виробникам з інших областей розвивати овочевий напрямок. У 2023-2024 роках відзначалося збільшення посівних площ під овочеві культури в центральних та західних регіонах країни. Тобто в результаті переміщення аграріїв з півдня та переходу на нові культури локальних операторів обсяги частково відновились. У 2023 році українські господарства збільшили виробництво овочів до майже 8,3 млн тонн, що на 10% перевищує показник 2022 року (7,5 млн тонн). Також було зібрано 21,3 млн тонн картоплі, що на 2% більше, ніж у попередньому році.

Таблиця 1

**Валові збори, посівні площі та урожайність основних
сільськогосподарських культур, 2000-2023 рр.**

Культури	Роки				2021/ 2000		2022/ 2021		2023/ 2022	
	2000	2021	2022	2023	(+,-)	%	(+,-)	%	(+,-)	%
Валові збори, тис. тонн										
Овочі відкритого ґрунту	5821	9935	7512	8297,1	4114	170,7	-2423	75,6	785,1	110,5
Соняшник	3457	15254	11329	12759	11797	441,2	-3925	74,3	1430	112,6
Зернові та зернобобові	24459	75143	53864	59772	50684	307,2	-21279	71,7	5908	111,0
Плодові та ягідні	1453	2119	1995	1996	666	145,8	-124	94,1	1	100,1
Буряк цукровий фабричний	13199	10205	9942	13129	-2994	77,3	-263	97,4	3187	132,1
Картопля	19838	20269	20899	21359	431	102,2	630	103,1	460	102,2
Посівна площа, тис. га										
Овочі відкритого ґрунту	541	460,8	374,9	396,7	-80,2	85,2	-85,9	81,4	21,8	105,8
Соняшник	2943	5928	5238	5202	2985	201,4	-690	88,4	-36	99,3
Зернові та зернобобові	13646	15318	11773	10836	1672	112,3	-3545	76,9	-937	92,0
Плодові та ягідні	425	225	171	167	-200	52,9	-54	76,0	-4	97,7
Буряк цукровий фабричний	856	222	184	250	-634	25,9	-38	82,9	66	135,9
Картопля	1629	1309	1204	1210	-320	80,4	-105	92,0	6	100,5
Урожайність, т/га										
Овочі відкритого ґрунту	11,2	20	21,5	20,9	8,8	178,6	1,5	107,5	-0,6	97,2
Соняшник	1,22	2,56	2,16	2,45	1,34	209,8	-0,4	84,4	0,29	113,4
Зернові та зернобобові	1,94	4,91	4,58	5,5	2,97	253,1	-0,33	93,3	0,92	120,1
Плодові та ягідні	3,84	10,8	11,6	11,9	6,96	281,3	0,8	107,4	0,3	102,6
Буряк цукровий фабричний	17,7	46,1	54,1	52,5	28,4	260,5	8	117,4	-1,6	97,0
Картопля	12,2	15,5	17,4	17,7	3,3	127,0	1,9	112,3	0,3	101,7

За даними Державної служби статистики, виробництво капусти білоголової зросло на 3,3% і склало 1,58 млн тонн. Найзначніше збільшення виявлено у виробництві пекінської капусти, яка показала зростання на 125%, досягнувши 6,2 тис. тонн. Моркви було зібрано 844,4 тис. тонн, що на 12,8% більше, а столових буряків – 777,7 тис. тонн (+2,2%). Цибулю виробили на 9,8% більше, склавши 889 тис. тонн. Проте урожай часнику впав на 1,4%, становлячи 186,4 тис. тонн. Урожай помідорів виріс на 33,9% і склав 1,68 млн тонн. Огірки зросли на 5,9%, досягнувши 874,3 тис. тонн, а баклажани – на 7,7%, склавши 32,7 тис. тонн. Гарбузів зібрано на 2,3% більше, 563,8 тис. тонн, в той час, як урожай кабачків залишився на рівні попереднього року, близько 550 тис. тонн. Кавуни показали зростання на 5,5%, склавши 215,7 тис. тонн, у той час, як виробництво динь знизилось на 13,2%, до 58,9 тис. тонн.

Тобто, у 2023 році вдалося компенсувати виробництво овочів до 10 відсотків, а у 2024 році ще на 6% (табл. 2). Збільшення виробництва овочів спостерігалось у Одеській, Вінницькій, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій, Львівській та Черкаській областях. Полтавщина, Сумщина Дніпропетровщина та Харківщина також наросували обсяги, проте не в таких масштабах. Причому, якщо у 2023 році пробували та експериментували, то у 2024 році підходи до вирощування овочів були вже більш серйозними, важливішими стали питання розвитку інфраструктури й збереження вирощеної продукції.

Таблиця 2

**Виробництво коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих
і баштаних продовольчих у 2023 році**

Найменування	Зібрана площа, тис. га	Валовий збір, тис. ц	Урожайність, ц/га
Культури овочеві	396,7	82970,8	209,2
Овочі листові та стеблові	64,5	16251,4	251,6
спаржа	0,0	1,2	16,7
капуста	62,1	15978,6	258,4
капуста цвітна та капуста броколі	0,8	104,9	97,5
капуста головчаста	60,5	15799,6	260,9
капуста брюссельська	0,0	1,3	194,4
капуста савойська	0,0	10,2	395,1
капуста пекінська	0,1	62,1	360,9
капуста кольрабі	0,0	0,5	92,5
салат-латук	0,1	17,3	82,4
шпинат	0,0	2,4	77,7
салат качанний	0,0	2,5	82,7
салат інший	0,0	10,1	108,3
овочі зелені	1,8	234,0	104,1
кріп	0,8	95,1	94,1
петрушка листкова	0,4	61,5	107,8
селера листова та стеблова	0,0	2,2	108,1
базилік	0,0	3,1	65,7
ревінь	0,0	2,9	69,5
щавель	0,5	66,5	126,7
Овочі плодові	180,1	39041,9	217,1
перець стручковий солодкий	10,5	1158,7	110,0
перець стручковий гіркий	0,8	79,8	83,1
огірки та корнішони	47,2	8743,4	184,9
баклажани	2,4	326,8	131,7
помідори	60,9	16835,6	275,8
гарбузи столові	24,7	5638,0	226,0
кабачки столові	27,2	5502,3	203,2
кукурудза цукрова	5,2	746,7	136,4
патисони	0,0	9,5	171,1
Овочі цибулинні	69,2	11020,1	158,9
часник	20,4	1863,5	91,4
цибуля	46,7	8890,1	189,6
цибуля ріпчаста	46,7	8889,3	189,6
цибуля порей та овочі цибулинні інші	2,1	266,5	126,7
Овочі бобові зелені	4,8	221,3	44,6
квасоля зелена	0,1	13,7	62,8
горох зелений	4,5	203,5	43,9
боби зелені	0,0	0,2	117,7
Овочі коренеплідні	77,8	16434,5	211,3
морква столова	40,7	8444,1	208,0
ріпа	0,0	5,8	190,6
буряк столовий	35,4	7774,3	219,5
селера коренева	0,1	28,5	224,3
петрушка коренева	0,4	50,6	109,8
пастернак	0,0	3,6	147,8
редька	0,0	19,7	145,3
редиска	0,9	100,3	107,4
бруква	0,0	4,0	189,3
хрін звичайний	0,0	3,1	88,0
Культури овочеві коренеплідні маточні	0,0	0,4	116,9
Культури баштаних продовольчі	34,2	2745,9	80,1
кавуни	23,4	2157,2	92,0
дині	10,8	588,7	54,3
Насіння культур овочевих і баштаних продовольчих	0,4	7,2	15,4

Зрошення. З 2024 року в Одеській області започатковано реалізацію проєкту з меліорації. На цей час затверджено 12 пріоритетних об'єктів відновлення зрошення в області на суму 750 млн грн. Це входить до “Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2023 рік та основні напрямки розвитку на 2024-2025 роки”. Проєкт передбачає відновлення

системи зрошення орієнтовно до 100 тис. га землі, збільшення врожайності в регіоні овочів – на 85%. У 2024 році у регіоні було значно збільшені площі під висадку овочів на 50 тис. га. Пріоритетне значення також має розбудова мережі промислових холодильних фрукто- та овочесховищ уздовж магістральних автошляхів.

Зберігання. Українські аграрії у 2025 році наростять будівництво потужностей для зберігання овочів у 1,5 рази порівняно з попереднім роком. З початку війни в Україні було знищено овоче- і картоплесховищ потужністю близько 150 тис. тонн. У 2023 році було збудовано біля 15 овочесховищ потужністю 20 тис. тонн (тільки "Толсма Текнік" побудувала 10 тис. тонн), із яких 70% для зберігання цибулі, по 15% моркви та картоплі. Станом на грудень 2024 року вже розпочато будівництво ще 22-х сховищ (потужністю біля 25 тис. тонн), які будуть призначені переважно для зберігання цибулі і коренеплодів. Абсолютно всі проекти збудовано за рахунок власних коштів. Розміщення потужностей зі зберігання – центр і захід України (Чернігівська, Вінницька, Тернопільська, Львівська та Черкаська область). Саме в ці регіони зміщується промислове овочівництво. Проте, збудованих овочесховищ не вистачить для відновлення промислового овочівництва до довоєнного рівня.

Насінництво. насінництво доволі трудомістка галузь. На обробку 1 гектара насінників овочів необхідно від 600 до 1800 людино-годин залежно від культури, а зернових від 3 до 11 людино-годин. Процес оброблення насінницьких посівів зернових культур складається із 18-20 операцій, а овочевих із 30-40. Якщо на вирощування зернових та технічних культур необхідно витратити від 25 до 40 тис. гривень на 1 гектар, то на вирощування товарних овочів в середньому – від 57 до 85 тис. гривень на 1 гектар, а на вирощування насінників однорічних культур до 80 тис. гривень на 1 гектар, дворічних овочевих культур до 120 тис. гривень на 1 гектар. Як наслідок, обсяги виробництва вітчизняного насіння овочевих і баштанних культур в Україні з року в рік зменшуються. Так, у 2019 році було вироблено 19,9 тис. центнерів насіння проти 81,9 тис. центнерів, що у 3,6 рази менше рівня 2015 року. У структурі Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, за останні 10 років частка сортів вітчизняної селекції зменшилась з 46 до 24 відсотків, частка іноземної збільшилась з 54 до 76 відсотків.

Переробка. У забезпеченні населення України овочами протягом року в несезонний період важливе значення має товарна доробка, зберігання та переробка овочевої продукції. Крім того, ця сфера дає можливість створення додаткових робочих місць для переселених осіб у воєнний час. На сьогодні внаслідок закриття радянських консервних заводів і високих інвестицій для будівництва нових даних сегмент овочевого ринку найменш заповнений і є перспективним «вікном можливостей» для овочівництва у військовий час. Переробна промисловість відіграє стратегічно важливу роль в економіці України та має великий потенціал до зростання. В умовах блокування експорту аграрної сировини зростають перспективи нарощування агропереробки та збільшення інвестицій аграріїв у нові переробні потужності. Сфера переробки овочевої сировини включає доробку продукції, овочеконсервне, овочесушильне,

квасильно-засолювальне виробництво, заморожування і зберігання. Овочеві консерви-основний товар ринку продукції переробки овочів. У секторі переробки овочів та фруктів в Україні діє 335 підприємств, які забезпечують роботою близько 19 тисяч осіб. Тут помітна динаміка зростання виручки, але в 2022-2023 роках спостерігалася збитковість галузі, скорочення їх чисельності, хоча майже 60% підприємств були прибутковими. За обсягом реалізованої продукції, чисельністю працюючих та вартістю основних засобів їх питома вага в промисловому комплексі країни становила у 2023 р. відповідно 12,3 %, 13,6 та 4,2 %. Світове виробництво консервів у 2022 р сягнуло за відмітку 250 млрд. доларів США.

Виробництвом овочевих консервів в Україні займаються заводи (цехи), сумарна потужність яких у 2023 році становила 360 тисяч умовних банок (ТУБ). Проте, крім консервованих овочів, переробними підприємствами виробляються також соки фруктові та овочеві і суміші соків. Обсяги виробництва цих видів продукції фактично у 2-3 рази більші ніж виробництво консервованих овочів.

На півдні країни вироблялося біля 40% всіх плодоовочевих консервів. Виробництво овочів та фруктів розвинуте також на сході України, зокрема в Запорізькій, Полтавській, Дніпропетровській областях. В Україні склалася певна спеціалізація у виробництві плодоовочевих консервів. Переробні підприємства Центру і Заходу виробляють в основному фруктові консерви, а Південний район спеціалізується на виробництві томатних консервів. Близько 16 % сумарного обсягу української овочевої консервації займає також продукція консервних підприємств Одеської області, а також Миколаївської області - близько 7%. Основними виробниками цих регіонів виступають ПРАТ Виробниче об'єднання «Одеський консервний завод», який виробляє 70% загальнообласного обсягу овочевих консервів, а також Компанія «Сандора» і ЗАТ «Вознесенський консервний завод» в Миколаївській області.

Лідером із виробництва плодоовочевої консервації в Україні залишається Одеський консервний завод (ТМ "Господарочка"). Провідні позиції ринку, як і раніше, займають компанії "Агроекопродукт" (ТМ "Верес"), "Агроспецпроект" (ТМ "Бабушкін продукт"), "Ніжинський консервний завод" (ТМ "Ніжин"). Лідером випуску консервованих фруктів в Україні залишається компанія "Вітмарк-Україна" (Одеський консервний завод дитячого харчування). ЗАТ "Вознесенський консервний завод" входить до трійки лідерів виробництва овочевих консервів у південних областях України.

ЗАТ «Ніжинський консервний комбінат» – лідер з огірків. Лідером випуску консервованих фруктів в Україні залишається компанія «Вітмарк-Україна» (Одеський консервний завод дитячого харчування). У напрямку виробництва варення та джемів суттєві позиції займають торгові марки «День варення» та «Дари ланів».

В Україні немає лідера з усіх груп товарів овочевої та фруктової консервації. Як правило, називають 3 основних лідери: групу компаній «Верес» (ТМ: «Верес посольський», «Грибочки з бочки», «Котигорошко», «ГЕОС», «Івана Купала») – як лідера з грибів, ЗАТ «Чумак» - був лідером з томатних консервів. Нажаль підприємство на сьогодні розграбоване.

Найбільше нектарів, фруктових та овочевих соків сьогодні в Україні виробляють у Миколаївській області, Одеській, Херсонській та Вінницькій областях. Це такі торгові марки як Садочок, Сандора, Дар, Біола, Віні, Соковита, одеський консервний завод.

Якість переробленої продукції напряму залежить від наявності сировинної бази та її якості. Проблеми, пов'язані з війною, не оминули аграрний сектор. Основною з них, є скорочення посівних площ через тимчасову окупацію. Ускладнює проблему також недостатня кількість об'єктів інфраструктури для зберігання і переробки овочів та системні атаки Росії на наявні склади. У цьому зв'язку аграрії мають обмежені можливості по логістиці, зберіганню та переробки нового врожаю.

через спалах гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, дрібні фермери та сімейні фермерські господарства всього світу мають проблеми із збутом власної овочевої продукції. Закриття продовольчих ринків під час карантину навесні поточного року поставило під загрозу дрібних українських фермерів, які втратили доступ до ринків збуту. Це спричинило велику соціальну напругу. Тому виникла необхідність створення альтернативної системи для гуртового продажу овочів через Інтернет, яка повинна значно зменшити ризики в разі настання подібних форс-мажорних обставин.

Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом

Складна ситуація в галузі овочівництва викликана насамперед:

- низьким розвитком овочевої логістики та відсутністю системного підходу до просування на зовнішньому ринку вітчизняної овочевої продукції;
- занепадом вітчизняної галузі насінництва овочевих культур;
- низьким рівнем використання потенціалу меліорованих земель;
- недостатнім рівнем розвитку кооперативних та інших об'єднань сільськогосподарських товаровиробників;
- відсутністю прямої фінансової допомоги галузі овочівництва;
- високою енерговитратністю та залежністю сільськогосподарського виробництва від імпортних паливно-енергетичних ресурсів;
- незадовільним інвестуванням у будівництво овочесховищ та інших об'єктів інфраструктури і, як наслідок, незадовільним станом зберігання (лише до 30 відсотків овочесховищ відповідають сучасним вимогам);
- відсутністю вітчизняного обладнання з енергозберігаючими технологіями, зокрема ліній з миття, сортування, пакування тощо, у переробній галузі.
- високими цінами на електричну енергію і природний газ;
- високими відсотковими ставками за банківськими кредитами;
- втратою значної частини ринків збуту продукції овочівництва внаслідок втрати АР Крим та частини території Донецької та Луганської областей;

Комплексне розв'язання проблеми можливе шляхом розроблення,

прийняття і виконання галузевої програми Овочі України 2030 (далі - Програма).

Мета і строки виконання Програми

Метою Програми є створення організаційно-економічних умов для ефективного розвитку галузі овочівництва, подальшого розвитку переробної галузі, стабільного забезпечення населення високоякісною овочевою продукцією, збільшення обсягів виробництва продукції з високою доданою вартістю, посилення присутності України на світовому ринку овочевої продукції.

Визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів

Можливі два варіанти розв'язання проблеми.

Перший варіант передбачає оновлення матеріально-технічної бази овочівництва та переробної галузі за власні кошти підприємств.

Застосування першого варіанта не дасть можливості комплексно розв'язати проблеми овочівництва та баштанництва.

Другий варіант передбачає створення правових, фінансових і організаційних умов для забезпечення збільшення обсягів виробництва продукції овочівництва шляхом застосування інвестицій в умовах сприятливого зовнішнього середовища та надання державної підтримки.

Застосування другого варіанта як оптимального дасть змогу стимулювати виробництво в Україні достатньої кількості високоякісної продукції овочівництва, створити умови для забезпечення населення такою продукцією у достатній кількості за доступними цінами та сформувати потужний експортний потенціал.

Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Програми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

розроблення регіональних планів соціально-економічного розвитку з урахуванням розвитку галузі овочівництва та вжиття заходів до спрощення доступу виробникам овочів до ринків збуту;

встановлення оптимальної ємності ринку овочів за видами конкретної продукції, в тому числі призначеної для переробки;

забезпечення формування відповідної структури посівних площ овочевих культур з урахуванням сприятливості умов їх вирощування за регіонами, коливання урожайності за роками стосовно ґрунтово-кліматичних особливостей сільськогосподарських територій. Під час формування структури посівних площ врахувати дефіцит окремих видів овочевої продукції на міжнародному ринку;

сприяння утворенню сільськогосподарських кооперативів з виробництва, заготівлі і зберігання овочів;

сприяння залученню інвестицій у забезпечення розвитку овочівництва, розбудову сучасної ринкової інфраструктури, яка відповідає міжнародним стандартам, за допомогою державних гарантій, муніципальних облігацій та

шляхом отримання фінансування міжнародних фінансових організацій;

отримання міжнародної технічної допомоги на забезпечення розвитку сільськогосподарських кооперативів не менше 50 млн. доларів США;

забезпечення здійснення контролю за формуванням цін на продукцію овочівництва в ланцюгу від виробника до споживача за допомогою розвитку мережі кооперативних плодоовочевих аукціонів;

забезпечення надання державної підтримки суб'єктам господарювання, сільськогосподарським кооперативам для проведення міжнародної сертифікації та розширення експортних ринків збуту, часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів (до 30 відсотків); часткове відшкодування вартості будівництва та/або придбання обладнання для кооперативних пакувальних центрів свіжої овочевої та баштанної продукції (до 30 відсотків);

передбачення у державному бюджеті фінансування для проведення ефективних наукових досліджень за напрямками “Селекція” та “Насінництво у первинних ланках”, поліпшення матеріально-технічної бази наукових установ, оснащення лабораторій, у тому числі за напрямом “новітні методи біотехнології”;

удосконалення системи статистичної звітності в галузі овочівництва;

розроблення в системі Національної академії аграрних наук зональних базових технологій вирощування овочевих культур стосовно особливостей умов окремих регіонів, в тому числі адаптованих до використання в системі органічного та зрошуваного землеробства. Це дасть можливість створити регіональні асоціації виробників овочевої продукції, зокрема в межах об'єднаних територіальних громад, та цілеспрямовано розвивати відповідну інфраструктуру;

визначення потреби у насіннєвому матеріалі за кожною з овочевих культур, а Національній академії аграрних наук організації виробництва насіння відповідної якості в необхідних обсягах;

налагодження єдиної системи насінництва, що включає в єдину мережу суб'єктів інтеграції: виробників насіння, логістичні регіональні центри післязбиральної доробки та зберігання насіння, торговельно-заготівельні підприємства із закупівлі та реалізації насіння, підприємства з виробництва насіння. Вирощуванням добазового насіння повинні займатися селекційні установи, зокрема Інститут овочівництва і баштанництва Національної академії аграрних наук та його дослідні станції, для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних насіннєвих підприємств на зовнішньому ринку.

Базове насіння повинні вирощувати дослідні господарства, а сертифіковане - суб'єкти насінництва, які внесені до Реєстру виробників насіння. Це дасть змогу збільшити обсяги сертифікованого насіння, знизити його вартість та одночасно поліпшити асортимент та якість;

забезпечення розвитку водних меліорацій з раціональним використанням наявних водних ресурсів для досягнення високої стабільності виробництва овочевої продукції.

Перспективні напрями в овочівництві

Пріоритетними напрямками селекції овочевих і баштанних рослин є створення сортів і гібридів:

- з високими показниками відповідності до технологічних регламентів переробки;
- з підвищеним вмістом біологічно-цінних компонентів та високими лікувально-профілактичними властивостями в основу яких закладено адаптивну здатність щодо вирощування в різних агрокліматичних зонах;
- пристосованих до вимог інтенсивних технологій вирощування та збирання овочевої продукції;
- придатних до тривалого зберігання;
- з ознакою скоростиглості для забезпечення ранньою вітамінною продукцією населення України;
- імуностійких до найпоширеніших хвороб;
- генетично вирівняних за ознаками дружньої віддачі врожаю, товарної якості овочевої продукції.

Перспективними технологічним напрямками є:

- *науковий технологічний супровід виробництва культур борщового набору, спрямований на підвищення конкурентоспроможності галузі, зменшення техногенного навантаження на овочеві агроценози, підвищення рентабельності виробництва за рахунок максимального використання природного потенціалу регіонів для гарантування продовольчої безпеки держави і здоров'я нації;*
- *переміщення втрачених виробництв теплолюбних овочевих і баштанних культур у центральні та західні регіони України;*
- *розвиток ефективного виробництва нішевих овочевих культур дієтичного та лікувального напрямку (спаржа, батат, часник, гарбуз).*

Практична реалізація запропонованих напрямів в овочівництві дозволить вирішити питання економічної самостійності регіонів, продовольчої і національної безпеки, досягти зменшення імпортозалежності у векторі інституційної розбудови економіки та розвитку євроінтеграційної політики України.

В останній час відповідно до потреб армії зростає попит на доопрацьовану продукцію (миті, чищені, бланшовані, вакуумуванні овочі), у зв'язку з чим необхідне оновлення Каталогу продуктів харчування ЗСУ. Використання доопрацьованих овочів полегшить приготування їжі, скоротить час на цю роботу, урізноманітнить і збагатить вітамінами раціон військовослужбовців, а також стане стимулом для виведення промислового овочівництва на новий рівень.

Щодо можливостей регіонального заміщення дефіцитних обсягів пропозиції у межах 1,8-2 млн т, до 2030 року планується збільшити площу вирощування:

- овочів (борщовий набір), малопоширених і зеленних овочів у Вінницькій, Хмельницькій, Тернопільській, Волинській, Рівненській,

Закарпатській, Чернігівській, Одеській, Полтавській та ін. областях до 37-40 тис. га (у т. ч. по капусті – на 8,28-9,0 тис. га, моркві – на 5,2-9,5 тис. га, буряку столовому – на 4,8-5,5 тис. га, цибулі ріпчастій – на 11,4-12,5 тис. га);

- теплолюбних культур (перець, баклажан, томат, кавуни, дині) у Дніпропетровській, Одеській, Миколаївській, Кіровоградській, Черкаській областях до 25,0-26,5 тис. га.

За прогнозом у 2030 році з'являться нові центри овочівництва, які можна розділити на кілька категорій:

- до перших належать підприємства, переміщені з прифронтових та окупованих територій у центральну та західну частини країни;

- до других – наявні підприємства в цих же регіонах, які намагаються збільшити виробництво традиційних для своїх областей овочів;

- до третіх - підприємства з виробництва нішевих овочевих культур дієтичного та лікувального напрямку (спаржа, батат, часник, гарбуз) на базі створення наукових парків у центральних і західних областях.

- четверте – часткове відновлення виробництва зеленних культур (кріп, петрушка, базилік, коріандр та ін.) в південних та розширення їх виробництв на захід і центр.

Очікувані результати виконання Програми, визначення її ефективності

Виконання Програми дасть змогу до 2030 року:

довести виробництво овочів у 2027 році до 12, а у 2030 році – до 15 млн. т;

задовольнити потреби держави в овочах високої якості та продуктах їх переробки;

підвищити ефективність та конкурентну спроможність овочівництва шляхом забезпечення в повному обсязі населення високоякісною, доступною за ціною продукцією;

збільшити частку підприємств, що займаються виробництвом овочів, в тому числі сімейних фермерських господарств, сільськогосподарських кооперативів у валовому виробництві до 30 відсотків, а також створити відповідні спеціалізовані кластери;

раціонально використовувати земельні ресурси, зберігати та відтворювати родючість ґрунтів;

проводити навчання та підвищувати кваліфікацію фермерів та інших суб'єктів господарювання щодо використання сучасних та інтенсивних аграрних технологій виробництва овочів на базі відповідних наукових установ Національної академії аграрних наук;

збільшити частку органічного овочевого ринку до 10 відсотків загалу;

залучити в овочеву галузь не менше 100 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій;

створити нові робочі місця у кількості до 55 тис. працівників;

стимулювати розвиток вітчизняного машинобудування і підприємств переробної галузі;

зменшити втрати під час зберігання та частку імпорту овочевої продукції; довести обсяги експорту овочевої продукції до 300 тис. тонн;

зменшити на 20-30 відсотків собівартість овочевої продукції та підвищити її конкурентну спроможність на світовому ринку;
забезпечити ефективний розвиток вітчизняної аграрної науки.

Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання Програми

Фінансування Програми в необхідних обсягах передбачається здійснювати за рахунок коштів державного бюджету в межах видатків загального фонду Мінекономіки за відповідними програмами, загального фонду Національної академії аграрних наук за відповідними програмами, місцевих бюджетів, приватних інвестицій та інших джерел, не заборонених законодавством.

Орієнтовний загальний обсяг фінансування розвитку овочівництва і баштанництва з 2026 по 2030 рр. складе – 1900 млн грн., з них: із місцевих бюджетів – 109 млн грн., державного бюджету – 1791 млн грн., у тому числі фінансування наукових установ за напрямками: «Селекція», «Новітні методи біотехнології» та «Насінництво у первинних ланках»; Державна підтримка створення мережі кооперативних плодово-овочевих аукціонів; Державна підтримка розвитку експорту свіжої овочевої та баштаної продукції сільськогосподарськими кооперативами; Часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів (25%); Часткове відшкодування вартості будівництва та/або придбання обладнання для кооперативних пакувальних центрів свіжої овочевої та баштаної продукції (25%) згідно додатку 11, 12 програми.

Фінансування розвитку овочівництва відбувається відповідно до затвердженого «плану першочергових заходів з розвитку виробництва овочів» у межах бюджетних призначень на відповідний рік, а також інших джерел, передбачених законом, зокрема коштів суб'єктів господарювання. Обсяг фінансування уточнюється щороку під час складання проектів державного та місцевих бюджетів на відповідний рік.

ДОДАТКИ

**Рекомендовані диференційовані норми споживання
овочів і баштанних культур в Україні (на душу населення), кг**

Вид овочів	Річна норма	У тому числі								
		свіжі					перероблені			
		усього	з поля	зі сховищ	закритий ґрунт	свіжозаморожені	всього	консервовані	квашені і солені	сушені
Овочі всього:	134	94,3	48,2	32,4	9,9	3,8	39,7	29,1	8,6	2,0
у т. ч. капуста білоголова	29	23,8	11,6	12,2	-	-	5,2	-	5,2	-
томат	39	21,1	18,4	-	2,7	-	17,9	17,9	-	-
огірок	10	6,6	2,3	-	4,3	-	3,4	-	3,4	-
морква	9	8,0	2,0	4,3	-	1,7	1,0	0,5	-	0,5
буряк столовий	10	8,5	2,1	6,4	-	-	1,5	1,0	-	0,5
цибуля на ріпку	9	7,4	2,0	5,4	-	-	1,6	0,8	-	0,8
інші овочі:	28	18,9	9,8	4,1	2,9	2,1	9,1	8,9	-	0,2
у т. ч. часник	0,8	0,6	-	0,6	-	-	0,2	0,2	-	-
капуста цвітна	4,2	4,2	1,6	1,1	-	1,5	-	-	-	-
кабачок і патисон	3,2	0,9	0,9	-	-	-	2,3	2,3	-	-
редиска і редька	3,6	3,6	1,7	1,9	-	-	-	-	-	-
Баштанні продовольчі	27,0	27,0	27	-	-	-	-	-	-	-
Усього	161	121,3	75,2	32,4	9,9	3,8	39,7	29,1	8,6	2,0

Витрати праці на вирощування основних сільськогосподарських культур, люд.-год. /га, т

Основні культури	Витрати праці, люд.-год.	
	на 1 га	на 1 т
Основні сільськогосподарські культури		
Кукурудза на зерно	11,9	2,4
Ячмінь ярий	15,3	5,1
Соняшник	17,4	11,6
Озима пшениця	26,3	5,3
Цукровий буряк	52,9	2,1
Товарні овочі		
Огірок	551,3	27,6
Томат розсадний	785,9	31,4
Перець солодкий	895,0	44,8
Буряк столовий	504,3	25,2
Морква	808,9	26,9
Цибуля ріпчаста	668,1	33,4
Капуста пізньостигла	221,2	4,4

Витрати праці на вирощування насіння основних овочевих культур, люд.-год. /га, т

Культури	Витрати праці, люд.-год.	
	на 1 га	на 1 т
Однорічні овочеві культури		
Огірок	715,8	35,8
Томат розсадний	1224,0	141,2
Перець солодкий розсадний	1192,3	119,2
Дворічні овочеві культури		
Буряк столовий, всього	832,6	х
в т.ч. буряк столовий на маточник (І рік)	551,6	18,3
буряк столовий на насіння (ІІ рік)	281,0	3,5
Морква, всього	892,6	х
в т.ч. морква на маточник (І рік)	611,5	24,5
морква на насіння (ІІ рік)	281,1	4,7
Цибуля ріпчаста, всього	1595,3	х
в т.ч. цибуля ріпчаста на маточник (І рік)	356,5	27,4
цибуля ріпчаста на насіння (ІІ рік)	1238,8	24,8
Капуста пізньостигла, всього	1834,0	х
в т.ч. капуста пізньостигла на маточник (І рік)	775,5	19,4
капуста пізньостигла на насіння (ІІ рік)	1058,5	21,2

**Динаміка посівних площ, валових зборів, урожайності
овочів відкритого, захищеного ґрунту та баштанних
продовольчих культур в Україні на період до 2030 року**

	середнє за 2021-0-2024 рр.			2030 р. (прогноз)		
	Зібрана площа, тис. га	Валовий збір, тис. т.	Урожай- ність, ц/га	Зібрана площа, тис. га	Валовий збір, тис. т.	Урожай- ність, ц/га
Степ						
Овочі відкритого ґрунту	200,6	3946,8	196,7	220,7	5340,0	242,0
Овочі захищеного ґрунту	2,8	308,4	1086,1	3,2	574,0	1629,1
Баштанні продовольчі культури	56,6	533,9	94,3	63,4	795,0	125,4
Усього Степ	260,0	4789,1	184,2	287,2	6709,0	233,6
Лісостеп						
Овочі відкритого ґрунту	166,1	3344,8	201,4	182,7	4870,0	266,5
Овочі захищеного ґрунту	1,2	130,4	1069,1	1,6	295,7	1799,9
Баштанні продовольчі культури	19,6	145,1	74,0	22,0	178,7	81,4
Усього Лісостеп	186,9	3620,4	193,7	206,3	5344,4	259,0
Полісся						
Овочі відкритого ґрунту	92,6	1864,7	201,4	101,9	2800,0	274,9
Овочі захищеного ґрунту	0,5	42,2	811,9	0,8	140,2	1217,9
Баштанні продовольчі культури	0,9	5,2	56,6	1,0	7,0	67,9
Усього Полісся	94,0	1912,1	203,3	103,7	2947,2	284,1
УКРАЇНА	541,0	10321,6	190,8	597,3	15000,7	251,1

**Норми мінеральних добрив для локального внесення під
основні овочеві рослини на чорноземних ґрунтах**

Культура	Норми добрив, кг/га д. р.		
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Капуста пізньостигла	60	60	45
Огірок	45	30	30
Томат	45	40	30
Цибуля на ріпку	60	90	60
Буряк столовий	30	30	60
Перець солодкий	60	30	45

Ефективність застосування мінеральних добрив під овочеві рослини

Культура	Приріст урожаю на 1ц діючої речовини мінеральних добрив, т			
	Полісся	Лісостеп (Правобережний)	Лісостеп (Лівобережний)	Степ
Капуста ранньостигла, цвітна	5,0	5,6	5,0	4,1
Капуста середньо-, пізньостигла	6,3	5,6	4,5	4,0
Томат	2,5	2,7	3,0	5,0
Огірок	2,4	2,9	2,3	3,6
Цибуля на ріпку	1,8	2,1	2,2	3,1
Часник	0,8	0,8	0,8	1,0
Морква	3,7	3,9	4,5	3,4
Буряк столовий	5,6	5,7	5,7	6,7
Перець, баклажан	-	2,8	3,0	3,0
Гарбуз, патисон, кабачок	4,2	4,0	5,6	7,2

**Розрахунок науково обґрунтованих витрат мінеральних
добрив залежно від рівня урожайності для основних
овочевих культур у розрахунку на 1 га за даними ІОБ НААН**

Культура	Рівень урожай- ності, т/га	Доза мінеральних добрив, к. д. р., кг/га	Доза мінеральних добрив, фізична маса, кг/га *		Спосіб внесення
			по елементах	всього	
Цибуля ріпчаста	25	N ₉₀ P ₁₂₀ K ₁₂₀	N ₂₆₅ P ₆₃₂ K ₂₀₀	1096	врозкид
	30	N ₁₂₀ P ₁₈₀ K ₁₂₀	N ₃₅₃ P ₉₄₇ K ₂₀₀	1500	врозкид
	35	N ₆₀ P ₉₀ K ₆₀	N ₁₇₆ P ₄₇₄ K ₁₀₀	750	локально
Томат	25	N ₉₀ P ₁₂₀ K ₁₂₀	N ₂₆₅ P ₆₃₂ K ₂₀₀	1096	врозкид
	30	N ₁₃₅ P ₁₂₀ K ₉₀	N ₃₉₇ P ₆₃₂ K ₁₅₀	1179	врозкид
	35	N ₄₅ P ₆₀ K ₆₀	N ₁₃₂ P ₃₁₆ K ₁₀₀	548	локально
Перець	25	N ₉₀ P ₉₀ K ₄₅	N ₂₆₅ P ₄₇₄ K ₇₅	813	врозкид
	30	N ₁₂₀ P ₁₂₀ K ₉₀	N ₃₅₃ P ₆₃₂ K ₁₅₀	1135	врозкид
	35	N ₆₀ P ₆₀ K ₄₅	N ₁₇₆ P ₃₁₆ K ₇₅	567	локально
Огірок	25	N ₄₅ P ₃₀ K ₃₀	N ₁₃₂ P ₁₅₈ K ₅₀	340	врозкид
	30	N ₁₂₀ P ₁₂₀ K ₉₀	N ₃₅₃ P ₆₃₂ K ₁₅₀	1135	врозкид
	35	N ₆₀ P ₆₀ K ₄₅	N ₁₇₆ P ₃₁₆ K ₇₅	567	локально
Морква	25	N ₆₀ P ₆₀ K ₆₀	N ₁₇₆ P ₃₁₆ K ₁₀₀	592	врозкид
	30	N ₉₀ P ₉₀ K ₉₀	N ₂₆₅ P ₄₇₄ K ₁₅₀	888	врозкид
	35	N ₄₅ P ₄₅ K ₄₅	N ₁₃₂ P ₂₃₇ K ₇₅	444	локально
Буряк столовий	25	N ₆₀ P ₉₀ K ₆₀	N ₁₇₆ P ₄₇₄ K ₁₀₀	750	врозкид
	30	N ₆₀ P ₆₀ K ₁₂₀	N ₁₇₆ P ₃₁₆ K ₂₀₀	692	врозкид
	35	N ₃₀ P ₃₀ K ₆₀	N ₈₈ P ₁₅₈ K ₁₀₀	346	локально
Капуста білоголова	35	N ₆₀ P ₆₀ K ₆₀	N ₁₇₆ P ₃₁₆ K ₁₀₀	592	врозкид
	40	N ₉₀ P ₉₀ K ₆₀	N ₂₆₅ P ₄₇₄ K ₁₀₀	838	врозкид
	50	N ₆₀ P ₆₀ K ₄₅	N ₁₇₆ P ₃₁₆ K ₇₅	567	локально

* Коефіцієнт переводу діючої речовини у фізичну вагу - N - 1:0,34; P - 1:0,19; K 1:0,6

**Рекомендовані зональні норми застосування мінеральних
добрив (врозкид) на 1 га за даними ІОБ НААН**

Овочева рослина	Зона			
	Полісся	Лісостеп		Степ
		правобережний	лівобережний	
Цибуля ріпчаста	30-40 т/га + N ₆₀ P ₉₀ K ₆₀	40 т/га + N ₄₅ P ₆₀ K ₆₀	40 т/га + N ₉₀ P ₆₀ K ₆₀	30 т/га + N ₉₀ P ₆₀ K ₆₀
	N ₁₂₀ P ₁₈₀ K ₁₂₀	N ₉₀ P ₁₂₀ K ₁₂₀	N ₁₂₀ P ₁₈₀ K ₁₂₀	N ₁₈₀ P ₁₂₀ K ₁₂₀
Капуста білоголова	40-60 т/га* + N ₉₀ P ₁₂₀ K ₁₄₀	40-60 т/га + N ₆₀ P ₆₀ K ₆₀	40-60 т/га + N ₆₀ P ₆₀ K ₄₅	40т/га + N ₇₀ P ₆₀ K ₃₀
	-	N ₁₂₀ P ₁₂₀ K ₁₂₀	N ₁₂₀ P ₁₂₀ K ₉₀	N ₁₄₀ P ₁₂₀ K ₆₀
Томат	N ₆₀ P ₉₀₋₁₂₀ K ₉₀	N ₉₀ P ₁₂₀ K ₉₀	N ₁₃₅ P ₁₂₀ K ₉₀	N ₁₂₀ P ₁₂₀ K ₆₀
Огірок	40-60 т/га + N ₆₀ P ₉₀ K ₆₀	50 т/га + N ₆₀ P ₉₀ K ₆₀	50 т/га + N ₆₀ P ₆₀ K ₄₅	40 т/га + N ₁₂₀ P ₉₀ K ₄₅
	N ₁₂₀ P ₁₈₀ K ₁₂₀	N ₁₂₀ P ₁₂₀ K ₁₂₀	N ₁₂₀ P ₁₂₀ K ₉₀	N ₁₄₀ P ₁₂₀ K ₉₀
Морква	N ₆₀ P ₆₀ K ₆₀	N ₆₀ P ₉₀ K ₉₀	N ₉₀ P ₉₀ K ₉₀	N ₆₀ P ₆₀ K ₆₀
Буряк столовий	N ₆₀ P ₉₀ K ₆₀	N ₆₀ P ₉₀ K ₉₀	N ₆₀ P ₆₀ K ₁₂₀	N ₄₅ P ₆₀ K ₆₀

* – органічні добрива, т/га; мінеральні добрива, кг/га д.р.

* – органічні добрива, т/га; мінеральні добрива, кг/га д.р.

**Орієнтовні норми внесення добрив під овочеві рослини в залежності від ґрунтів
(органічні – т/га, мінеральні – кг/га)**

Культура	Полісся				Лісостеп (Правобережний)				Лісостеп (Лівобережний)				Степ			
	дерново-підзолисті і сірі лісові				темно-сірі і чорноземи опідзолені				чорноземи типові середньо гумусні				чорноземи звичайні і південні та темно-каштанові			
	гній	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	гній	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	гній	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	Гній	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Капуста ранньо- стигла, цвітна	40-60	60	60	60	40-60	60	60	60	30-40	90	90	60	30-40	90	60	45
Капуста середньо- пізньостигла	30-40	60	60	120	30-40	120	120	120	30-40	120	120	90	30-40	120	120	90
Томат	-	60	90	90	-	90	120	90	-	120	120	90	-	120	120	60
Огірок	40-60	45	60	60	30-40	60	60	90	30-40	60	120	90	30-40	90	90	45
Цибуля на ріпку	30-40	45	90	90	30-40	60	90	90	30-40	120	150	120	30	120	150	60
Часник	60	90	60	90	40	90	60	90	40	120	150	120	40	120	120	60
Морква	-	90	90	120	-	60	80	120	-	90	90	90	-	90	90	60
Буряк столовий	-	90	90	90	-	60	60	90	-	90	60	60	-	90	90	45
Перець, баклажан	-	-	-	-	30-40	120	120	120	30-40	120	120	90	30	120	150	60
Гарбуз, кабачок, патисон	40	60	90	90	40	90	90	120	30-40	90	90	90	30	60	90	60

Прогноз потреби у добазововому, базовому та сертифікованому насінні основних овочевих та малопоширених овочевих культур для всіх категорій господарств України

Культура		Площа посіву СН, тис. га	Норма висіву, кг/га	Урожай-ність насіння, ц/га	Потреба СН зі страх-фондом 10%, т	Потреба БН зі страх-фондом 50%, т	Потреба ДН зі страх-фондом 100%, кг
Овочі відкритого ґрунту – всього		440,2	х	х	2235,3	72,3	11789,5
з них:	Капуста всяка	67,0	1	73,7	0,4	9,8	0,98
	Томати	71,8	1	79,0	1,2	47,4	4,7
	Огірки	47,1	6	310,9	18,7	2984,3	298,4
	Морква	42,4	8	373,1	7,5	796,0	79,6
	Буряк столовий	38,4	14	591,4	12,4	1390,9	139,7
	Цибуля ріпчаста	56,1	9	555,4	25,0	5998,2	599,8
	Гарбузи столові	28,9	4	127,2	3,8	305,2	30,5
	Кабачки	30,8	3	101,6	3,0	243,9	24,4
	Баклажани	5,6	1	6,2	0,1	3,7	0,37
	Перець солодкий і гіркий	15,4	1	16,9	0,3	10,2	1,0
	Інші овочеві культури *	22,1	х	-	-	-	х
	Малопоширені та пряно-ароматичні культури	14,7	х	261,5	30,2	11687,5	1168,8
у т.ч.	цибуля зелена	4,06	53,6	1,93	185,2	0,2	18,5
	Салат	2,93	8,1	0,10	3,4	0,10	0,34
	Ревінь	0,15	0,5	0,00	0,03	0,01	0,003
	Шпинат	0,07	0,97	0,03	3,4	0,03	0,34
	Щавель	0,44	1,5	0,01	0,2	0,01	0,02
	Петрушка	1,30	11,4	0,27	17,5	0,027	1,75
	Кріп	0,90	9,9	0,30	23,8	0,030	2,38
	Редиска, редька	0,73	4,03	0,03	0,8	0,003	0,08
	Капуста цвітня, брокколі	0,89	0,9	0,01	0,2	0,001	0,02
	Капуста савойська, брюссельська, кольрабі та ін.	1,31	2,2	0,01	0,2	0,02	0,01
	Цибуля батун, запашна, шніт, слизун та ін.	0,36	3,9	0,15	29,8	0,015	2,9
	Селера	1,03	0,5	0,01	0,01	0,001	0,001
	Пастернак	0,73	4,03	0,05	3,4	0,005	0,34
	Естрагон (тархун)	0,29	0,13	0,01	0,01	0,001	0,001
	Бобові	0,88	193,3	29,0	11598,9	2,9	1159,8
	Цукрова кукурудза	0,73	20,14	0,22	6,2	0,022	0,62
	Інші малопоширені, **	22,05	-	-	-	х	х
Баштанні продовольчі культури – усього		70,0	х	х	287,8	8,6	690,6
з них:	Кавун	51,6	4	227,0	6,8	544,9	54,5
	Диня	18,4	3	60,7	1,8	145,7	14,6
Овочеві і баштанні РАЗОМ		510,2	х	х	2523,1	80,9	12480,2

* Інші овочеві культури (часник, патисони, ріпа, пастернак, хрін та ін.)

** Інші малопоширені, зелені та пряно-ароматичні культури (базилік, коріандр, арахіс підземний, артишок посівний, вівсяний корінь, гадьчник звичайний, доліхос, змієголовник молдавський, мезембриантемум (льодяник), настурція (квасоля) велика, настурція лікарська, огірочник лікарський, родовик лікарський, розхідник звичайний, холодок лікарський, цефалофлора ароматна, цикорій коренеплідний, цикорій салатний).

Логістична структура насінництва овочевих рослин України

**Розподіл сортів та гібридів овочевих, баштанних та малопоширених культур за установами НААН
у Державному реєстрі на 2025 р.**

Установа	Сорт	Гібрид	Усього
Інститут овочівництва і баштанництва НААН та його мережа			
Інститут овочівництва і баштанництва НААН	103	14	117
Донецька ДС ІОБ НААН	–	–	–
Дніпропетровська ДС ІОБ НААН	43	3	46
ДС «Маяк» ІОБ НААН	48	1	49
ВСЬОГО:	194	18	212
Координовані установи			
Інститут зрошуваного землеробства НААН	8	–	8
Південна ДСГ ДС Інституту водних проблем і меліорації НААН	26	3	29
Закарпатська державна сільськогосподарська ДС НААН	14	–	14
Інститут садівництва НААН	17	7	24
Носівська СДС Миронівського інституту пшениці імені В.М.Ремесла НААН	1	–	1
Сквирська ДС	1	–	1
УСЬОГО:	67	10	77
РАЗОМ:	261	28	289

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ
з виконання Державної цільової програми розвитку овочівництва на період до 2030 року

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Значення показників виконання завдання					
		Усього	у тому числі за роками				
			2026	2027	2028	2029	2030
Подальший розвиток галузі овочівництва	Економічний						
	Економічний ефект:						
	Надходження ПДВ від інвестицій та сплати податків, млн грн/рік	20,2	2,9	3,4	3,9	4,5	5,5
	Надходження податків і зборів від заробітної плати та легалізації сільгосптоваровиробників, млн грн	4,12	0,63	0,75	0,86	0,89	0,99
	Збільшення виробництва овочів за органічними технологіями у сільськогосподарських товаровиробників, тис. т	4670,5	540,0	650,0	840,0	1090,5	1550,0
	Соціальний ефект:						
	Створення додаткових робочих місць, тис. од.	До 55,0	1,5	2,5	3,5	4,5	5,0
	Забезпечення в повному обсязі населення високоякісною, доступною за ціною продукцією шляхом задоволення потреби держави в овочах високої якості та продуктах їх переробки, млн т/рік	До 15,0	11,0	12,0	13,0	14,0	15,0
	у т. ч. у розрахунку на 1 люд./рік, кг	до 186	165	170	175	180	186
	Екологічний ефект:						
	Рациональне використання земельних ресурсів, збереження та відтворення родючості ґрунтів, у т. ч. методами органічного землеробства, збільшення площі органічних земель, тис. га	75,0	5,0	10,0	15,0	20,0	25,0

**Орієнтовний обсяг фінансування заходів
Галузевої програми «Овочі України 2030»**

Напрямок фінансування	Роки								
	Усього, млн грн	2026– 2027		2028		2029		2030	
		Державні	Місцевий	Державні	Місцевий	Державні	Місцевий	Державні	Місцевий
Державна підтримка наукових установ за напрямками: «Селекція», «Насінництво у первинних ланках»	83,5	24,0	0,3	16,0	0,5	19,0	0,7	22,0	1,0
Державна підтримка створення мережі кооперативних плодово-овочевих аукціонів	196,5	80,0	5,0	45,0	2,5	40,0	2,0	20,0	2,0
Державна підтримка розвитку експорту свіжої овочевої та баштанної продукції сільськогосподарськими кооперативами	900,0	450,0	х	150,0	х	150,0	х	150,0	х
Часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів (у межах 25%)	345,0	50,0	20,0	50,0	20,0	50,0	20,0	100,0	35,0
Часткове відшкодування вартості будівництва та/або придбання обладнання для кооперативних пакувальних центрів свіжої овочевої та баштанної продукції (у межах 25%)	375,0	185,0	х	70,0	х	60,0	х	60,0	х
Усього за напрямками	1900,0	789,0	25,3	331,0	23,0	319,0	22,7	352,0	38,0

ДЛЯ НОТАТОК

